

ФІЛОСОФІЯ САДУ І САДІВНИЦТВА В СВІТОВІЙ КУЛЬТУРІ: ДЖЕРЕЛА ТА НОВІТНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

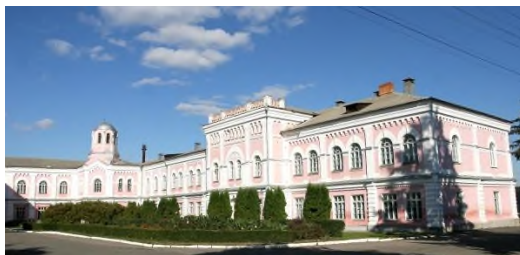
14-15 травня 2025 року

Міжнародна науково- практична онлайн- конференція

світлій пам'яті відомого українського
філософа, українознавця, доктора
філософських наук, професора кафедри
соціально-гумантарних і правових
дисциплін Уманського національного
університету садівництва, академіка
НАН ВО України, члена Української
асоціації релігієзнавців
Павла Миколайовича Ямчука

Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет
Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін
Уманський осередок Наукового товариства імені Шевченка
Українська асоціація релігієзнавців
Асоціація «Укрсадпром»
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України
Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова
Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Хмельницький національний університет
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Житомирський національний агроекологічний університет
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
World Scientific Organization and International Scientific Society (Switzerland)
Институт за изследване на населението и човека, БАН (Р България)
National Academy of Applied Sciences Ignacy Mościcki in Ciechanów (Poland)
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie (Poland)
University of Applied Sciences, Institute of Applied Biosciences and Chemistry (Netherlands)

**ФІЛОСОФІЯ САДУ І САДІВНИЦТВА В СВІТОВІЙ КУЛЬТУРІ:
ДЖЕРЕЛА ТА НОВІТНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ**

**THE PHILOSOPHY OF THE GARDEN AND GARDENING IN WORLD CULTURE:
SOURCES AND CONTEMPORARY INTERPRETATIONS**

**МАТЕРІАЛИ
VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО - ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**MATERIALS
OF THE VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

14-15 травня 2025 р.

May 14-15, 2025

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ
COLLECTION OF SCIENTIFIC ARTICLES**

**Умань (Україна)
Uman (Ukraine)**

Рекомендовано до друку Вченою радою Уманського національного університету (протокол № 8 від 22 травня 2025 року)

Рецензенти:

Вергелес К. М., проректор ЗВО з науково-педагогічної та виховної роботи Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та суспільних наук, академік НАН ВО України

Коцур А. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Olexander Sytnyk (Switzerland – id 41895161), Doctor of Historical Sciences, Professor, President «World Scientific Organization» (Switzerland id 4428915, research fellow, «International Scientific Society» (Switzerland – id 41895161)

Vitalii Rybchak, Ph.D. Associate Professor National Academy of Applied Sciences Ignacy Mościcki in Ciechanów (Poland)

Редакційна колегія:

Костюк М. В., кандидатка історичних наук, доцентка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету (головна редакторка)

Машковська Л. В., кандидатка юридичних наук, доцентка, завідувачка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету

Ситник Ю. В., кандидатка історичних наук, старша викладачка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету

Кобринський Д. Ю., головний редактор журналу «Українські сади» Асоціації «Укрсадпром»

Балановський Я. М., кандидат політичних наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

«Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації»: зб. наук. статей за матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 14-15 травня 2025 р. /М-во освіти і науки України, Уманський НУ [та ін.], за заг. ред. М. В. Костюк. Умань, 2025. 415 с.

Збірник містить матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції «Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації», яка присвячується світлій пам'яті відомого українського філософа, українознавця, доктора філософських наук, професора кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, академіка НАН ВО України, члена Української асоціації релігієзнавців **Павла Миколайовича Ямчука**.

Призначений для викладачів, науковців та студентів ЗВО.

This volume contains the proceedings of the VIII International Scientific and Practical Conference, "The Philosophy of the Garden and Gardening in World Culture: Sources and Contemporary Interpretations," dedicated to the blessed memory of Pavlo Mykolayovych Yamchuk — a distinguished Ukrainian philosopher, scholar of Ukrainian studies, Doctor of Philosophical Sciences, Professor of the Department of Social, Humanitarian, and Legal Disciplines at Uman National University, Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine, and member of the Ukrainian Association of Religious Studies Scholars.

This collection is intended for educators, researchers, and university students.

За достовірність опублікованих матеріалів відповідальність несуть автори. Видається в авторській редакції

УДК 1:712: 378

Ф 51

©Уманський НУ, 2025

© Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін, 2025

©Колектив авторів, 2025

VIII Міжнародна науково-практична онлайн-конференція

«Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації»

*світлій пам'яті відомого українського філософа, українознавця, доктора філософських наук, професора кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, академіка НАН ВО України, члена Української асоціації релігієзнавців **Павла Миколайовича Ямчука***

VIII International Scientific and Practical Online Conference

«The Philosophy of the Garden and Gardening in World Culture: Sources and Contemporary Interpretations»

*Dedicated to the blessed memory of the prominent Ukrainian philosopher, scholar of Ukrainian studies, Doctor of Philosophical Sciences, Professor of the Department of Social, Humanitarian, and Legal Disciplines at Uman National University, Academician of the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine, and member of the Ukrainian Association of Religious Studies Scholars, **Pavlo Mykolayovych Yamchuk***

**ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:
ORGANIZING COMMITTEE:**

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

НЕПОЧАТЕНКО Олена Олександрівна, ректор Уманського національного університету, доктор економічних наук, професор (Умань, Україна)

NEPOCHATENKO Olena, Rector of Uman National University, Doctor of Economic Sciences, Professor (Uman, Ukraine)

СПІВГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

ВЕРГЕЛЕС Костянтин Миколайович, проректор ЗВО з науково-педагогічної та виховної роботи Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та суспільних наук, академік НАН ВО України (Вінниця, Україна)

VERGELES Kostiantyn Vice-Rector for Scientific, Pedagogical and Educative Affairs Doctor of Philosophy Sciences, Professor, Department of Philosophy and Social Sciences, National Pirogov Memorial Medical University, (Vinnytsia, Ukraine)

КОСТЮК Майя Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету (Умань, Україна)

KOSTIUK Maiia, Cand. Sc. (History), Associate Professor, Department of social, humanitarian and legal disciplines Uman National University (Uman, Ukraine)

КОЦУР Анатолій Петрович, доктор історичних наук, професор кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

KOTSUR Anatoliy, Doctor of Historical Sciences, Professor of the Department of Ethnology and Local History, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

МАШКОВСЬКА Людмила Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету (Умань, Україна)

MASHKOVSKA Liudmyla, Candidate of Law, Associate Professor, Head of the Department of Social, Humanitarian and Legal Disciplines Uman National University (Uman, Ukraine)

ПРЕДКО Олена Іллівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)

PREDKO Olena, Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

СИТНИК Олександр Миколайович, доктор історичних наук, професор, президент «Всесвітньої наукової організації» (Швейцарія id 4428915, науковий співробітник «Міжнародного наукового товариства» (Швейцарія – id 41895161)
SYTNYK Olexander (Switzerland – id 41895161), *Doctor of Historical Sciences, Professor, President «World Scientific Organization» (Switzerland id 4428915, research fellow, «International Scientific Society» (Switzerland – id 41895161)*

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

БІЛОШКУРСЬКА Зінаїда Павлівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету (Умань, Україна)

BILOSHKURSKA Zinaida, *Candidate of Law, Associate Professor, Department of Social, Humanitarian and Legal Disciplines Uman National University (Uman, Ukraine)*

ДОМОРОСЛИЙ Валентин Іванович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету (Умань, Україна)

DOMOROSLYI Valentyn, *PhD hab. (History), Associate Professor, of the Department of Social, Humanitarian and Legal Disciplines of the Uman National University (Uman, Ukraine)*

КАЛОЯНОВ Владимир, доктор наук з історії, Інститут досліджень населення та людини, Болгарська академія наук (Софія, Республіка Болгарія)

КАЛОЯНОВ Владимир, *доктор по история, Институт за изследване на населението и човека, БАН (София, Р България)*

РИБЧАК Віталій Іванович, доктор філософії, доцент Національної Академії прикладних наук ім. Ігнація Мосціцького в Цеханові (Цеханов, Польща)

RYBCHAK Vitalii, *Ph.D. Associate Professor National Academy of Applied Sciences Ignacy Mościcki in Ciechanów (Ciechanów, Poland)*

СИТНИК Юлія Вікторівна, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету (Умань, Україна)

SYTNYK Yuliia, *Cand. Sc. (History), Senior Lecturer, Department of social, humanitarian and legal disciplines Uman National University (Uman, Ukraine)*

ЧЕРЕДНИК Анна, лектор-викладач Університету прикладних наук, інституту прикладних біологічних наук та хімії (Неймеген, Нідерланди)

CZEREDNIK Anna, *Lectuer-teacher University of Applied Sciences, Institute of Applied Biosciences and Chemistry (Nijmegen, Netherlands)*

ЗМІСТ

Передмова	13
Foreword	14
Вітальне слово настоятеля парохії Собору Пресвятої Богородиці Української греко-католицької Церкви м. Умань єрея Дмитра БЕЛЕЯ	16
СПОГАДИ ПРО ВІДОМОГО ВЧЕНОГО ТА ПЕДАГОГА, СПРАВЖНЬОГО УКРАЇНЦЯ – ПРОФЕСОРА П. М. ЯМЧУКА MEMORIES OF THE RENOWNED SCHOLAR AND EDUCATOR, A TRUE UKRAINIAN — PROFESSOR P. M. YAMCHUK	18
Костюк Майя Володимирівна ВІДОМИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛОСОФ, ПЕДАГОГ І ПАТРІОТ УКРАЇНИ – ПРОФЕСОР ПАВЛО МИКОЛАЙОВИЧ ЯМЧУК	18
Бечко Яна Валеріївна СПОГАДИ ПРО ПАВЛА МИКОЛАЙОВИЧА ЯМЧУКА	29
Бучма Олег Васильович РЕЛІГІЯ Й УКРАЇНСЬКЕ РЕЛІГІЄЗНАВСТВО У ДИСКУРСІ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ: ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ САДІВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОГО ФІЛОСОФА ПАВЛА ЯМЧУКА	30
Денисюк Василь Вікторович СКРОМНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ	35
Кисельов Юрій Олександрович СПОГАДИ ПРО КОЛЕГУ, ДРУГА, ОДНОДУМЦЯ	41
Кожушко Тарас Романович СПОГАДИ ПРО ДРУГА	43
Кожушко Тетяна Валеріївна ЗИМА – ПЕРЕДПОКІЙ ЖИТТЯ...	45
Кунпан Ліліана Володимирівна МОЇ СПОГАДИ ПРО ПАВЛА МИКОЛАЙОВИЧА ЯМЧУКА	48
Лазарєв Олег Вячеславович СПОГАД ПРО КОРИФЕЯ НАУКИ І ТВОРЧОСТІ ПАВЛА МИКОЛАЙОВИЧА ЯМЧУКА	49
Пахольчук Іван Степанович САД ЯК ФІЛОСОФСЬКО-САКРАЛЬНЕ ЯВИЩЕ В СВІТОГЛЯДІ І ТВОРЧОСТІ ПАВЛА ЯМЧУКА	53
Поліщук Олена Василівна МАМАМАТУШКА	57

Sytnyk Olexander	60
THE IMPORTANCE OF SPIRITUALITY IN THE WORKS OF PAVLO YAMCHUK	
Сонько Сергій Петрович	63
ДУХОВНИЙ СПАДОК ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ У ФІЛОСОФІЇ ТА ЖИТТІ ПАВЛА ЯМЧУКА	
Кожушко Тетяна Валеріївна	67
ФІЛОСОФСЬКІ ПОШУКИ ПАВЛА ЯМЧУКА: ДУХОВНІ ВИМІРИ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ХРИСТОЦЕНТРИЗМУ	
ПОЕЗІЇ ПАВЛА ЯМЧУКА	72
КОНЦЕПТУАЛЬНА ТРІАДА «САД-САДІВНИЦТВО-САДІВНИЧИЙ» У ДУХОВНО-ФІЛОСОФСЬКОМУ ТА ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ	76
THE CONCEPTUAL TRIAD «GARDEN–GARDENING–GARDENER» IN SPIRITUAL-PHILOSOPHICAL AND CIVILIZATIONAL DISCOURSE	
Боровик Петро Миколайович, Рудий Роман Михайлович, Іванчук Олег Михайлович, Удовенко Ірина Олександрівна, Шемякін Михайло Васильович	76
ФІЛОСОФІЯ ЗЕМЛІ УКРАЇНСЬКОГО АГРАРІЯ	
Вергелес Костянтин Миколайович, Куліш Павло Лаврентійович	80
САД ЯК МОДУС ДУХОВНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ ПАВЛА ЯМЧУКА	
Заморський Володимир Васильович	82
ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СОРТОЗНАВСТВА УМАНСЬКОГО УЧИЛИЩА САДІВНИЦТВА	
Калоянов Владимир	84
ГРАДИНАТА И СЪДБАТА НА ПОЕТА ВЛАДИМИР КАЛОЯНОВ	
Кобринський Дмитро Юрійович, Матвісць Олександр Григорович	93
ФЕНОМЕН САДУ І ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ В ПУБЛІКАЦІЯХ ЖУРНАЛУ «УКРАЇНСЬКІ САДИ»	
Кравцова Ірина Віталіївна	97
ФІЛОСОФІЯ САДУ ТА САДІВНИЦТВА У ПРОСТОРОВІЙ СТРУКТУРІ САДОВО-ПАРКОВОГО ЛАНДШАФТУ	
Кретов Павло Васильович, Кретова Олена Іванівна	104
МЕТАМОДЕРНА ТЕМПОРАЛЬНІСТЬ ТА МЕТАФОРА САДУ	
Лозко Галина Сергіївна	111
САКРАЛЬНИЙ ЧАС ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО САДІВНИЦТВА В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	

Михайлова Ніна Степанівна	119
САД ЖИТТЯ АБО ІСТОРІОСОФІЯ САДУ: ІСТОРИЧНЕ ЗАДЗЕРКАЛЛЯ САДУ	
Мостов'як Світлана Миколаївна	135
САД КРІЗЬ ВІКИ ТА ЕПОХИ. ГЕНЕЗА, ТРАНСФОРМАЦІЯ, СУЧАСНІСТЬ	
Мотичак Єва Ігорівна	140
СВЯТІСТЬ ЯК ДУХОВНИЙ САД: РЕЛІГІЙНІ ЦЕНТРИ ТА МОНАСТИРСЬКІ САДИ ЯК ПРОСТІР ПАЛОМНИЦТВА І ВНУТРІШНЬОГО ЗРОСТАННЯ	
Предко Олена Іллівна	145
«САДІВНИЦТВО-ДУХОВНІСТЬ-ОСОБИСТІСТЬ» ЯК ВІСЬ РЕЛІГІЙНОЇ БЕЗПЕКИ	
Чекалін Олександр Петрович	149
ДІЛЯНКА «ФОРМОВО-ДЕКОРАТИВНИЙ ПЛОДОВИЙ САД» БОТАНІЧНОГО САДУ ІМ. АКАД. О. В. ФОМІНА КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: КОРОТКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД	
Шкільний Олександр Олексійович	153
ТЕРАПЕВТИЧНЕ САДІВНИЦТВО В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ РЕГЕНЕРАТИВНОЇ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	
СУСПІЛЬНІ НАУКИ У ХХІ СТОЛІТТІ : ПЕРСПЕКТИВНІ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ	159
SOCIAL SCIENCES IN THE 21ST CENTURY: PROMISING AND PRIORITY RESEARCH DIRECTIONS	
Балановський Ярослав Михайлович	159
ЛІБЕРАЛЬНА ДЕМОКРАТІЯ – ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ	
Білошкурська Зінаїда Павлівна, Ситник Юлія Вікторівна	164
ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ПРАВА. ЗНАЧЕННЯ РИМСЬКОГО ПРАВА В ЦЬОМУ ПРОЦЕСІ	
Білошкурська Зінаїда Павлівна, Ситник Юлія Вікторівна	173
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ	
Білошкурська Зінаїда Павлівна, Костюк Майя Володимирівна	185
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ (1861 – 2001 РР.)	
Головчук Анна Андріївна, Білошкурська Зінаїда Павлівна	201
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ	
Губенко Вікторія Анатоліївна	211
ГЛОВАЦЬКИЙ ГЕРБУ «ПРУС»	

Доморослий Валентин Іванович	222
ДУХОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: СОЦІАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ТРАНСФОРМАЦІЇ	
Karychkovska Svitlana	229
TRENDS IN MODERN HIGHER EDUCATION: ADAPTING TO GLOBAL CHANGES	
Каричковський Василь Дмитрович	232
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ» В УКРАЇНІ	
Коблик Марія Станіславівна, Білошкурська Зінаїда Павлівна	234
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ	
Коваленко-Чукіна Ірина Григорівна	240
СОЦІОЛОГІЯ, ПРАВО І ФІЛОСОФІЯ: ТРИ ВИМІРИ ПРАВОВОГО МИСЛЕННЯ	
Kostiuk Maiia	244
RESEARCH AND EXPERIMENTAL WORK IN LOWER AGRICULTURAL SCHOOLS OF THE CHERKASY REGION AT THE BEGINNING OF THE XX CENTURY	
Костюк Майя Володимирівна, Білошкурська Зінаїда Павлівна	249
ДЕЯКІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ФЕРМЕРСТВА В УКРАЇНІ	
Кулик Любов Ігорівна, Білошкурська Зінаїда Павлівна	255
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМ СУЧАСНИХ ДЕРЖАВ: ФОРМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ І ФОРМИ ПРАВЛІННЯ	
Kurmaz O., Kostiuk M.	268
ZIEMIE UKRAINSKIE W XVI I XVII W.: POLONIZACJA	
Коцур Анатолій Петрович, Коцур Галина Георгіївна	273
ХРИСТІЯНСЬКІ МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ ПЕТРА МИХАЙЛОВИЧА КОЦУРА	
Машковська Людмила Володимирівна	281
КОРУПЦІЯ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РОЗУМІННЯ, СПРИЙНЯТТЯ, ПОШИРЕНІСТЬ	
Михайлова Наталія Василівна	286
КУЛЬТУРНЕ ГНІЗДО УМАНСЬКОГО УЧИЛИЩА САДІВНИЦТВА І ЗЕМЛЕРОБСТВА – НАЙКРАЩЕ МІСЦЕ ДЛЯ ПОЯВИ ЛЮДИНИ НА СВІТ	
Пасека Мирослава Олексіївна	292
ПРАВОВІ ДИСЦИПЛІНИ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
Поліщук Олена Анатоліївна	297
КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ	

КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	
Полюхович Анастасія Василівна, Доморослий Валентин Іванович	305
САМОТНІСТЬ ЯК ХАРАКТЕРНА РИСА УКРАЇНЦІВ ТА ЇЇ ВИСВІТЛЕННЯ У ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	
Свіщенко Марія, Поліщук Олена Анатоліївна	310
ОСОБЛИВОСТІ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА ЯК НАУКИ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	
Ситник Юлія Вікторівна	315
ПАРАДИГМА НАЦІОНАЛЬНО-МОВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ (ЗОКРЕМА ДОНЕЧЧИНИ) ЯК ЧИННИК КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	
Ситник Юлія Вікторівна, Білошкурська Зінаїда Павлівна	320
ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ (З СЕРЕДИНИ ХІХ ДО ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХ СТ.)	
Тюхтій Вікторія Олександрівна, Білошкурська Зінаїда Павлівна	335
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНИХ СИМВОЛІВ УКРАЇНИ	
Фицик Ігор Дмитрович, Фицик Лариса Анатоліївна	341
ВНЕСОК ПРЕДСТАВНИКІВ КИЇВСЬКОЇ ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНОЇ ШКОЛИ М. В. ДОВНАР-ЗАПОЛЬСЬКОГО У ВИВЧЕННЯ АГРАРНОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	
Фуркало Володимир Ісакович, Фуркало Вікторія Станіславівна	347
ПРОБЛЕМА БОГА Й ЛЮДИНИ У ТВОРЧОСТІ Е. ВІЗЕЛЯ	
Шатохін Анатолій Миколайович	352
СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ВОЛОДИМИРА ВЕРНАДСЬКОГО	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧИХ, АГРАРНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК В ХХІ СТОЛІТТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ CURRENT ISSUES IN THE STUDY OF NATURAL, AGRICULTURAL, AND ECONOMIC SCIENCES IN THE 21ST CENTURY: CHALLENGES AND PROSPECTS	357
Балабак Алла Василівна, Зерник Олена Олексіївна, Стрелков Богдан Миколайович	357
ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ	
Балабак Олександр Анатолійович, Балабак Алла Василівна, Ренькас Юрій Едуардович	364
УРБООЕКОЛОГІЧНА РОЛЬ ТА ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФОРМОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ РОСЛИН, ПРИДАТНИХ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ДОВКІЛЛЯ МІСТА УМАНЬ	
Василенко Ольга Володимирівна, Рогова Анастасія Віталіївна, Василенко Марина Андріївна	370
ФІЛОСОФІЯ СПОЖИВАННЯ ОРГАНІЧНИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ	

Гнатюк Наталія Олександрівна	375
ЕКОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ АГРАРНОЇ НАУКИ	
Гурський Ігор Миколайович, Франчук Сергій Васильович	380
ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ ЯК РУШІЙНА СИЛА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАКТИК	
Заморський Ігор Володимирович	384
НОВІ СОРТИ ЯБЛУНІ В АГРОЕКОСИСТЕМАХ УКРАЇНИ	
Литвиненко Олег Борисович	387
ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ СОРТІВ ЯБЛУНІ В СУЧАСНИХ САДАХ	
Rybchak Vitalii	389
ANALYSIS OF GOVERNMENT REGULATION SYSTEM OF BUSINESS IN UKRAINE	
Тимчук Світлана Володимирівна	396
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИКЛИКИ МАСОВОГО ТУРИЗМУ У ХХІ СТОЛІТТІ	
Хіміч Марія Ігорівна	400
ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ САКРАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ ЗНАНЬ І СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ	
Наші учасники та автори	407

ПЕРЕДМОВА

Шановні колеги!

Вашій увазі пропонується збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації», яка відбулася в Уманському національному університеті на базі кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін 14-15 травня 2025 р. в рамках Днів науки.

Конференція присвячується світлій пам'яті відомого українського філософа, українознавця, доктора філософських наук, професора кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, академіка НАН ВО України, члена Української асоціації релігієзнавців Павла Миколайовича Ямчука.

Мета конференції – створення онлайн-платформи для академічного діалогу; консолідація зусиль щодо формування нових наукових знань й вільного обміну вітчизняним і закордонним досвідом та тісної співпраці науковців, викладачів, аспірантів, практиків; підтримки наукової діяльності.

З вітальним словом до учасників наукового форуму звернулися : перший проректор Уманського національного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор Мостов'як Іван Іванович та настоятель парохії Собору Пресвятої Богородиці Української греко-католицької Церкви м. Умань єрей Дмитро Белей.

В організації та роботі конференції взяли участь представники наукових установ та провідних закладів вищої освіти України, Болгарії, Польщі, Нідерландів, Швейцарії. Робота конференції відбувалася за наступними напрямками:

- ❖ Спогади про відомого вченого та педагога, справжнього українця, професора П. М. Ямчука;
- ❖ Концептуальна тріада «Сад-Садівництво-Садівничий» у духовно-філософському та цивілізаційному дискурсі;
- ❖ Сад і садівництво в світовій культурі: джерела, генеза, сучасний контекст;

- ❖ Збереження та розвиток українського хліборобсько-садівничого світобачення й буття під час війни й у поствоєнних реаліях;
- ❖ Універсум соціально-гуманітарних і правових дисциплін у сучасній вищій школі: новітні реалії, інформаційні технології, просвітницькі стратегії;
- ❖ Актуальні проблеми вивчення природничих, аграрних та економічних наук в XXI столітті: виклики та перспективи;
- ❖ Сад української мови та художньої літератури як ціннісно-смислова сфера творення духовно-національної ідентичності та єднання нації.

На конференції були представлені наукові праці з широкого спектру досліджень. Сподіваємося, що даний збірник наукових статей стане корисним для широкого кола науковців, викладачів, аспірантів, докторантів, магістрантів, фахівців садівничої та суміжних галузей.

Щиро вдячні всім учасникам конференції та запрошуємо до подальшої наукової та духовно-інтелектуальної співпраці усіх зацікавлених осіб з метою сприяння розвитку сучасної науки.

З найкращими побажаннями миру, глибокою повагою та вдячністю

Організаційний комітет

FOREWORD

Dear colleagues!

We are pleased to present the proceedings of the VIII International Scientific and Practical Conference, “The Philosophy of the Garden and Gardening in World Culture: Sources and Contemporary Interpretations,” held at Uman National University on May 14-15, 2025, at the initiative of the Department of Social, Humanitarian, and Legal Disciplines as part of Science Days.

The conference was dedicated to the cherished memory of Pavlo Mykolayovych Yamchuk — a renowned Ukrainian philosopher, scholar of Ukrainian studies, Doctor of Philosophical Sciences, Professor of the Department of Social, Humanitarian, and Legal Disciplines at Uman National University, Academician of

the National Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine, and member of the Ukrainian Association of Religious Studies Scholars.

The purpose of the conference was to create an online platform for academic dialogue; to consolidate efforts aimed at generating new scholarly knowledge; to encourage the open exchange of both domestic and international experience; and to foster close collaboration among scholars, educators, graduate students, and practitioners in support of ongoing academic activity.

Representatives of research institutions and leading universities from Ukraine, Bulgaria, Poland, the Netherlands, and Switzerland took part in the organization and proceedings of the conference. The conference addressed the following areas:

- ❖ Reminiscences of the renowned scholar and educator, a true Ukrainian — Professor P. M. Yamchuk;
- ❖ The conceptual triad “Garden–Gardening–Gardener” in spiritual-philosophical and civilizational discourse;
- ❖ The garden and gardening in world culture: sources, genesis, and the contemporary context;
- ❖ Preserving and developing the Ukrainian agrarian-gardening worldview and way of life during wartime and in post-war realities;
- ❖ The universe of social, humanitarian, and legal disciplines in modern higher education: new realities, information technologies, and educational *strategies*;
- ❖ Current issues in the study of natural, agricultural, and economic sciences in the 21st century: challenges and prospects;
- ❖ The garden of the Ukrainian language and literature as a value-laden sphere for shaping spiritual-national identity and unifying the nation.

The conference featured scholarly works spanning a broad range of research areas. We hope that this collection of scientific articles will be a valuable resource for researchers, educators, doctoral and postgraduate students, master’s candidates, and professionals in the field of gardening and related disciplines.

We extend our sincere gratitude to all participants and invite all interested parties to continue academic and intellectual collaboration in support of the advancement of contemporary science.

With best wishes for peace, and with deep respect and appreciation,

The Organizing Committee

Христос Воскрес!

Високодостойні та вельмишановні науковці, викладачі, організатори та учасники VIII-ої міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації»!

Павло Миколайович ЯМЧУК. Саме ця людина стоїть у витоках даної конференції, а також багатьох інших важливих проєктів у житті Уманського Національного Університету і далеко поза його межами. Павло Миколайович завжди позиціонував себе, як особистість, котрій не є байдужою Україна, наше місто Умань, студентська молодь, життя навколо тощо. Це, звісно, вимагало багато зусиль та часу, але справа, якою жив Павло Миколайович мала на меті тоді і тепер, в пам'ять про нього, змінити світ у якому ми живемо на краще. Власне, ці зміни він вважав неможливими без філософії, християнської філософії.

Будучи християнином та дбаючи про своє духовне життя Павло Миколайович намагався знайти відповідь на відвічне запитання: **У ЧОМУ СЕНС ЖИТТЯ?** На відміну від багатьох сучасників він шукав цей сенс. Щось йому вдавалося, щось ні – як і кожній людині – але він не припиняв своїх пошуків і старався завжди знайти для них і час, і сили.

Сьогодні часто каже: *Навіщо? Для чого? Це марна трата часу!* А Павло Миколайович просто робив. Він знав, що це потрібно найперше йому, його

колегам та однодумцям по так званому «робочому цеху», українському суспільству, майбутнім поколінням.

Сучасники часто кажуть про *брак надійної підтримки та радників*. Павлу Миколайовичу цього, мабуть, ніколи не бракувало. Він любив філософію, любив своїх колег, любив свій Університет, любив студентів, але понад усе він любив свою маму, свою Церкву, Україну та Господа Бога. Це і була його надійна підтримка та добрі радники.

І ще одна важлива деталь з життя Павла Миколайовича Ямчука – *йому ніколи не бракувало гідного прикладу до наслідування*. При спілкуванні з ним він дуже часто згадував про дві постаті, які залишили важливий слід у його особистому житті: це Патріарх Філарет – предстоятель УПЦ колишнього КП та Патріарх Любомир Гузар – покійний Предстоятель УГКЦ. Саме ці духовні провідники українського народу завжди надихали його на нові звершення у його житті.

Дорогі брати і сестри у Христі! Сучасний світ потерпає від темряви, від зла і ненависті, від несправедливості і заздрості, від війни. Але найбільше наше суспільство потерпає від браку любові. Так мало сьогодні тих, хто любить: правдиво, безкорисливо, щиро і безумовно!

Я щиро бажаю всім учасникам цієї онлайн-конференції «Філософія Саду....» бути добрими послідовниками справи Павла Миколайовича Ямчука, її розвивати і до неї примножувати.

Усім дякую за увагу і бажаю гарного та плідного дня!

Єрей Дмитро БЕЛЕЙ,
настоятель парохії Собору Пресвятої Богородиці
Української Греко-Католицької Церкви
м. Умань, Україна

**СПОГАДИ ПРО ВІДОМОГО ВЧЕНОГО ТА ПЕДАГОГА, СПРАВЖНЬОГО
УКРАЇНЦЯ – ПРОФЕСОРА П. М. ЯМЧУКА**

**MEMORIES OF THE RENOWNED SCHOLAR AND EDUCATOR, A
TRUE UKRAINIAN — PROFESSOR P. M. YAMCHUK**

Костюк М. В.,

кандидатка історичних наук, доцентка
кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін,
Уманський національний університет,
м. Умань, Україна

**ВІДОМИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛОСОФ, ПЕДАГОГ І ПАТРІОТ УКРАЇНИ
– ПРОФЕСОР ПАВЛО МИКОЛАЙОВИЧ ЯМЧУК**

Інтелектуальна біографія вченого

Павло Миколайович Ямчук народився 18 березня 1972 р. в м. Умань Черкаської області. Навчався в Уманській середній школі № 7, яку закінчив у 1989 р. З 1989 по 1994 рік навчався в Одеському державному університеті імені І. І. Мечнікова на філологічному факультеті за спеціальністю «Українська мова та література». В 1994 р. був зарахований до стаціонарної аспірантури цього ж університету по кафедрі теорії літератури, а в червні 1998 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Імпресіонізм в українській прозі 1890-1930-х рр.». У студентські роки працював у Південному науково-дослідному

інституті морського флоту, а в аспірантські роки та після захисту кандидатської дисертації – в Уманському педагогічному інституті імені Павла Тичини. З 1998 р. – асистент, старший викладач та доцент кафедри української літератури в Одеському державному університеті імені І. І. Мечнікова. В 2002 р. йому було присвоєне вчене звання доцента. В тому ж році отримав грант на конкурс у Нью-Йорку для дослідження теми «Іван Мазепа – будівничий української культури». Монографія з цієї теми була ним видана у 2005 р.

В 2009 р. перейшов з Одеського національного університету на посаду старшого наукового співробітника до Одеського державного університету внутрішніх справ (ОДУВС), де й виконав докторське дослідження з філософії на тему: «Східнохристиянська ціннісно-сміслова парадигма консервативного мислення в українському бароковому дискурсі XVI – XVIII ст.». Дисертацію було захищено в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка в березні 2010 р. З 1 вересня 2010 р. працював професором кафедри філософії і соціальних дисциплін ОДУВС. В Уманському національному університеті садівництва (УНУС) працював з липня 2011 р. на посаді професора кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін. 30 листопада 2012 р. Ямчуку Павлу Миколайовичу було присвоєне вчене звання професора. Викладав навчальні дисципліни «Філософія» та «Філософія науки». На кафедрі соціально-гуманітарних і правових дисциплін упродовж останніх років працював над дослідженням «Християнських аспектів української освіти в історіософському контексті».

Академік Національної Академії Наук вищої освіти України (НАН ВО України). Член Української асоціації релігієзнавців.

Коло наукових інтересів становлять дослідження в царині української філософської думки доби Середньовіччя та Бароко, ціннісно-сміслові паралелі у площині «Бароко-необароко», світоглядні універсалиї Постмодерну, загальнокультурні та філософські константи духовно-інтелектуальної взаємодії між українською та білоруською думкою різних епох, актуальні проблеми філософії науки, філософії права, а також специфіка відбиття в універсумі

художньо-словесної творчості закономірностей українського й загальноєвропейського філософування.

Ямчук П. М. є автором понад 280-ти наукових та навчально-методичних праць, опублікованих в Україні, Польщі, Білорусі.

Автор 5 одноосібних монографій: «Християнський консерватизм: дух, епоха, людина»; «Бароковий універсум Івана Мазепи: культурний аспект»; «Український світогляд в радянську добу»; «Український літературний імпресіонізм в європейському філософсько-естетичному універсумі межі ХІХ – ХХ ст.», «Поет на тлі епохи (філософсько-українознавчий аспект)» [1 – 5].

Співавтор цілої низки колективних монографій. Автор статей до «Великої української енциклопедії». Був активним учасником міжнародних, всеукраїнських наукових конференцій, симпозіумів, з'їздів. Голова оргкомітету наукових конференцій на базі університету, відповідальний секретар наукових збірників УНУС. Член вченої ради факультету менеджменту. З 2010 по 2020 роки був членом Міжнародної Ради «Весніка Бресткага університета» (Республіка Білорусь).

З 2014 р. – дійсний член спеціалізованої вченої ради у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка із захисту докторських та кандидатських дисертацій за спеціальностями філософські науки (релігієзнавство; українознавство). Від 2018 р. був повноважним членом Вченої ради у Академії імені Якуба з Парадижу в Гожуві Великопольському (Польща). Член редколегії гуманітарно-релігієзнавчого часопису «Софія». Член Громадської наукової організації «Міжнародний центр з розвитку науки і технології» та «Громадської організації Міжнародна фундація науковців та освітян».

П. М. Ямчук користувався заслуженим авторитетом серед науково-педагогічних працівників університету та студентів, брав активну участь у вихованні студентської молоді.

Професор Павло Миколайович Ямчук з 2016 р. став ініціатором і організатором єдиної в Україні Міжнародної науково-практичної конференції

«Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації». Очолював наукову лабораторію з українознавства.

За досягнуті успіхи у педагогічній та науковій діяльності П. М. Ямчук нагороджений Грамотою Міністерства освіти і науки України, Почесною грамотою Одеського державного університету внутрішніх справ, Почесною відзнакою МВС України, Почесною Грамотою Академії наук Вищої освіти України, почесними грамотами Уманської міської та районної ради, почесними грамотами УНУС. У 2015 р. на Зборах Академії наук вищої освіти України вчений був обраний академіком по Відділенню філософії.

29 січня 2023 р. рішенням Президії Національної Академії Наук вищої освіти України за вагомий особистий внесок у розвиток національної освіти та науки, підготовку високопрофесійних фахівців, багаторічну плідну науково-педагогічну діяльність Павло Миколайович Ямчук був нагороджений медаллю «За успіхи в науково-педагогічній діяльності».

5 січня 2024 року на 52-му році життя відійшов у Вічність відомий український філософ, українознавець, доктор філософських наук, професор кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва, академік НАН ВО України, член Української асоціації релігієзнавців Павло Миколайович Ямчук.

Спогади про мого друга та колегу

Непросто знайти слова, які б містили всю мою вдячність, шану, повагу та захоплення цією дійсно великою Людиною, Вченим, Інтелектуалом, справжнім Патріотом України.

У кожної людини в її житті трапляються зустрічі, які вона вважає подарунком долі. Особисто для мене таким подарунком стало знайомство та співпраця з Павлом Миколайовичем Ямчуком, з яким я познайомилася в 2011 році, коли він прийшов працювати до нас на кафедру. У процесі роботи ми майже щоденно спілкувалися. Я дуже багато в нього вчилася. Павло Миколайович допомагав мені своїми порадами та професійними консультаціями. І щоразу, звертаючись до нього за порадою чи допомогою в

роботі, я була впевнена, що отримаю її саме від професора. Вражала його енциклопедична обізнаність. Про філософію та літературу міг говорити годинами, зачарувавши всіх. Спілкуючись з ним на будь-яку тему, завжди дізнаєшся щось нове, що залишається в пам'яті назавжди, адже коло його інтересів сягає глибини глибин. Павло Миколайович – майстер своєї справи, професіонал та великий книголюб.

Бог дарував йому неабиякий талант. Імпонував своєю високою культурою, доброзичливістю, людяністю та, звичайно ж, високим професіоналізмом, працездатністю та ерудицією. З ним працювати та вчитися в нього було справжнім щастям. Водночас, це дуже добра, чуйна, порядна та скромна людина, яка щедро ділилася своїми ідеями та науковим досвідом, що викликало повагу. Він був людиною, яка випромінювала світло, енергію, заряджала, надихала та мотивувала інших, фонтанувала креативними ідеями.

Павло Миколайович безмежно любив свою маму – Любов Тимофіївну, і саме їй завдячував усім чого досяг. З яким теплом і ніжністю він розповідав про маму, родичів, друзів. Часто мені цитував слова В. Симоненка: «Як мені без друзів обійтися, без лобів їх, без очей та рук». І він дійсно дорожив усіма нами.

Павло Миколайович – високоповажний та шанований вчений, ім'я якого стало символом справжньої академічної науки та людяності. Мав беззаперечний авторитет серед видатних науковців, колег та студентів.

Для мене Павло Миколайович – це особистість у трьох іпостасях: по-перше – це серйозний вчений широкого наукового масштабу, який зробив помітний внесок у розвиток філософської думки, українознавства, релігієзнавства, літературознавства, філософії мови; по-друге – це надзвичайно доброзичлива, добропорядна, чуйна, інтелігентна, харизматична та надзвичайно скромна людина; по-третє – це знакова фігура у громадянському та соціальному контексті, пасіонарна особистість, утверджував української національної ідеї.

Говорячи про Павла Миколайовича, згадується східна притча «Про вічне життя». Якось правитель стародавнього царства вирушив у паломництво своєю країною. На осяяному сонцем схилі пагорба, він побачив згорбленого над працею старого чоловіка, що саджав молоді дерева. «Що ти робиш?». «Я саджаю дерева». «Але для чого? Навіщо тобі дерева? Ти вже старий. Ти не побачиш на них зеленого листя, не посадиш під їх розкішною кроною в затінку, не спробуєш їх плодів». Мудрець відповів: «Ті, хто були до нас – саджали, а ми збирали плоди. Тепер ми саджаємо для того, щоб ті, хто прийдуть після нас також отримали плоди». Павло Миколайович залишив по собі цілий сад, вірніше «Філософію саду та садівництва...» – широковідому в Україні та поза її межами міжнародну науково-практичну конференцію, автором ідеї якої він був. Нині – це вже восьма, починаючи з 2016 року, міжнародна конференція «Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації». Я переконана, що Його Сад розквітне пишним цвітом і в ньому виродять лише найкращі плоди.

Павле Миколайовичу! Щиро вдячна Вам за те, що Ви були в моєму житті, за Ваші філософські міркування, за кожну пораду, за безцінний внесок у справу, якою Ви займалися, за Ваш інтелектуальний спадок, який Ви залишили нащадкам, За Вашу значущість, За Ваше Діло, і за Ваше Слово та любов до України.

І в пам'яті, і в серці...

Наша шана, пам'ять та вдячність

Після передчасного та несподіваного відходу до Вічності професора Павла Миколайовича Ямчука в Уманському національному університеті садівництва було запроваджено низку меморіальних академічних заходів для вшанування світлої пам'яті видатного вченого та для продовження його наукових проєктів.

14 лютого 2024 року кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва взяла участь у засіданні Всеукраїнського Круглого столу, присвяченого сороковинам із дня

смерті професора П. М. Ямчука. Організаторами спомину виступили Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова (кафедра філософії та суспільних наук) та Уманський національний університет садівництва (кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін). Захід об'єднав колег, студентів, друзів, однодумців, які прийшли вшанувати його пам'ять, внесок у науку та згадати як людину з багатогранним талантом. Своїми спогадами про Павла Миколайовича поділилися: доктор філософських наук, професор кафедри філософії і суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова К. М. Вергелес, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка Є. А. Харьковщенко та доктор філософських наук, професор цієї ж кафедри О. І. Предко, доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, президент Української асоціації релігієзнавців Л. О. Филипович та кандидат філософських наук, доцент, старший науковий співробітник Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України О. В. Бучма; доктор філософських наук, професор, завідувач відділу соціогуманітарних наук Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» А. В. Арістова; доктор філософських наук, професор, академік НАН ВО України В. Ф. Баранівський; кандидат економічних наук, доцент державної академії прикладних наук імені Ігнатія Мосціцького в Цехануві (Польща) В. І. Рибчак; кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології Хмельницького національного університету В. В. Денисюк; журналістка, дисидентка, член Гельсінської Спілки, голова Прес-клубу «Свобода слова» Т. О. Чорномаз; історик, член народознавчого товариства «Берегиня», краєзнавець Н. С. Тульчинська; директор видавничо-поліграфічного центру «Візаві» Д. В. Абрамець; головний редактор журналу «Українські сади» Асоціації «Укрсадпром» Д. Ю. Кобринський; кандидат історичних наук, доцент, викладач Уманського КВНЗ

«Педагогічний коледж імені Т. Г. Шевченка» І. С. Пахольчук; кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова Т. Р. Беднарчик; доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського національного університету садівництва Ю. О. Кисельов; доктор соціологічних наук, професор, Почесний член Соціологічної асоціації України А. М. Шатохін; кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського НУС Л. В. Машковська та НПП кафедри – кандидати історичних наук, доценти М. В. Костюк, В. І. Доморослий, І. Г. Коваленко-Чукіна; кандидати юридичних наук, доценти З. П. Білошкурська та М. О. Пасека та кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Поліщук, які упродовж років працювали та дружили з П. М. Ямчуком. Кожен із присутніх згадував Павла Миколайовича не лише як талановитого вченого, а й як яскраву особистість. Колеги згадували про його наукові досягнення, внесок у розвиток науки та освіти, його компетентність та досвід, тепло, мудрість та розсудливість.

18 березня 2024 р. ВПЦ «Візаві» та неМузей «Таємниці будинку Файнштейна» провели презентацію книги професора П. М. Ямчука «Фотолітопис мого родоводу» та вечір його пам'яті, в якому взяла участь кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва.

В книзі багато світлин майже столітньої минувшини з родоводу Ямчуків, Зелінських та Доників, а також авторські коментарі до них. Всі вони пов'язані з найголовнішою та найдорожчою людиною всього життя Павла Миколайовича, особистістю, що визначила весь його шлях – із його Мамою – Любов'ю Тимофіївною Ямчук, якій і присвячений «Фотолітопис мого родоводу» [6]. Цитуємо за виданням: «Красива Ти, моя Мамо... Душею і буттям красива... Любив я Тебе і навіки любити буду... Дав би Господь усім таку Маму як дав мені» [6, с. 21; 23].

«Фотолітопис мого родоводу» – це щемлива розповідь про християнський родовід Павла Миколайовича: його прадідів і прабабусь, дідусів і бабусь (Гершко Яковича Зелінкера, Степаниду Іванівну Ляшенко, Тимофія Лукича Ямчука, Олену Григорівну Зелінську); його батька – Миколу Степановича Доника – вченого, одного із творців сучасної ветеринарної науки, визначного фахівця із птахівництва, автора монографії «Профілактика хвороб птахів», яка вийшла як результат тридцятилітніх практичних досліджень; його дядька Кості – Костянтина Миколайовича Ямчука – академіка, книгознавця, чудового виконавця українських пісень та італійських арій. Цитуємо: «Напевне, є щось у долі. Тимофій Лукич Ямчук (дідусь П. М.) в 1920-х закінчив Уманський сільгоспінститут. Дядя Костя, почавши своє сходження до наукових вершин із кримського сільськогосподарського вузу повернувся, як глибокий вчений, через осмислення феномену сільськогосподарської книги до філологічного масштабу книгознавства. А от я (П. М.), навпаки, захистивши дисертацію на здобуття кандидата філологічних наук, повернувся до Уманського національного університету садівництва» [6, с. 18 – 19].

Окремий розділ книги – це світлини та спогади про наставників – вчителів Павла Миколайовича: Ольгу Петрівну Діденко, Михайлину Хомівну Коцюбинську, Євгена Олександровича Сверстюка, Нонну Михайлівну Шляхову. У 2006 р. Павло Миколайович мав зустріч із кардиналом, Блаженнішим Любомиром Гузаром. Цитуємо: «Моє хвилювання перед цією зустріччю, втім, цілком зрозуміле, Блаженніший зняв буквально одним реченням: «Чим можете втішити літню людину? Вашу монографію я читав» [6, с. 42].

У книзі також відображено декілька дорогоцінних для Павла Миколайовича світлин – автографів М. Х. Коцюбинської, О. П. Діденко і... Мама 6, с. 44 – 51].

Великий розділ книги присвячений бібліотеці Павла Ямчука з дарчими написами на книгах авторів [6, с. 52 – 97].

Є, звичайно, і розділ про самого Павла Миколайовича. У «Фотолітописі...» об'єднані знакові та вікопомні імена. Надто сильними та яскравими вони є, що «не шукали в світі слави», їм «доля визначила путь» [6, с. 9], але образ Мама займає в фотолітописі першорядне місце.

А далі своїми спогадами поділилися друзі та колеги Павла Миколайовича: видавці ВПЦ «Візаві» – Д. В. Абрамець та Л. М. Абрамець, онука О. П. Діденко – О. В. Скуратівська, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського НУС – М. В. Костюк, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри геодезії, картографії і кадастру УНУС – Ю. О. Кисельов, директор наукової бібліотеки УНУС – Т. О. Кравченко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри рослинництва імені О. І. Зінченка УНУС – В. С. Кравченко, доктор соціологічних наук, професор А. М. Шатохін, професор кафедри філософії та суспільних дисциплін УДПУ імені Павла Тичини – А. О. Карасевич, журналістка С. В. Кримовська, художниця, Заслужена майстриня народної творчості України, кандидат педагогічних наук, доцент УДПУ імені Павла Тичини – О. В. Поліщук, викладач кафедри соціальних і правових дисциплін УДПУ імені Павла Тичини – Т. В. Кожушко, художник, викладач КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка» – Т. С. Кожушко, однокласниця П. М. Ямчука – Ю. К. Маліновська.

26 березня 2024 р. кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін взяла участь у поетичному вечорі – літературних читаннях поезій Павла Ямчука, які підготувала наукова бібліотека УНУС. Спогадами в пам'ять про вченого, інтелектуала, патріота України, свого колегу та друга поділилися М. В. Костюк, Ю. О. Кисельов, Н. С. Тульчинська та С. В. Кримовська (поетеса, журналіст і редакторка).

Під час заходу студенти різних факультетів нашого університету декламували вірші Павла Миколайовича: «Мамі», «Умань», «Людині Бог дарує каяття», «Українське бароко», «Моєму наставникові – професору Нонні Михайлівні Шляховій», «Всесвітня врівноваженість простору», «Між нами

інтервали і епохи», «Я приїхав у те саме місто», «У звуків вічне є суцвіття», «Наталі».... Поезії зачарували своїми філософськими розмислами, глибиною, неповторністю, ліризмом та знайшли відгук у серцях усіх присутніх. Насамкінець, учасники пам'ятного заходу ознайомилися із відео спогадами друзів, близьких та колег (М. В. Костюк, І. С. Пахольчука, О. В. Поліщук, В. В. Денисюка, Н. С. Михайлової, А. О. Карасевича, Т. С. та Т. В. Кожушко та ін.) про Павла Миколайовича, які записала С. В. Кримовська.

Світлі спогади, сторінки «Фотолітопису», читання поезій зробили ці вечори пам'яті душевними, теплими та надзвичайно атмосферними.

П. М. Ямчук – справжній сучасний Вчений із величезним потенціалом, Вчитель, пасіонарний Інтелектуал – утверджував української національної ідеї, добра, чуйна, інтелігентна, харизматична та надзвичайно скромна Людина.

Його, на жаль, дуже короткий життєвий шлях – зразок християнської добропорядності та професійності. Світла пам'ять Світлій Людині, щирому українцю та патріоту, професору Уманського національного університету!

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Ямчук П. М. Бароковий універсум Івана Мазепи: культурний аспект. Монографія. Умань: АЛМІ, 2005. 102 с.
2. Ямчук П. М. Поет на тлі епохи (філософсько-українознавчий аспект): монографія. Умань: АЛМІ, 2012. 236 с.
3. Ямчук П. М. Український літературний імпресіонізм в європейському філософсько-естетичному універсумі межі ХІХ – ХХ ст.: монографія. Умань: АЛМІ, 2014. 220 с.
4. Ямчук П. М. Український світогляд в радянську добу. Монографія. Умань: АЛМІ, 2006. 96 с.
5. Ямчук П. М. Християнський консерватизм: дух, епоха, людина: Монографія. Луцьк: Терен, 2005. 317 с.
6. Ямчук Павло. Фотолітопис мого родоводу. Умань: ВПЦ «Візаві», 2024. 104 с.

Наші учасники та автори

Авраменко Оксана Олександрівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Балабак Алла Василівна, кандидатка сільськогосподарських наук, доцентка, доцентка кафедри екології та безпеки життєдіяльності Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Балабак Олександр Анатолійович, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри екології та безпеки життєдіяльності Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Балановський Ярослав Михайлович, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Беднарчик Тарас Романович, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, Україна

Бечко Яна Валеріївна, кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри української та іноземних мов Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Білошкурська Зінаїда Павлівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Боровик Петро Миколайович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Бучма Олег Васильович, кандидат філософських наук, доцент, старший науковий співробітник Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, м. Київ, Україна

Василенко Марина Андріївна, студентка 11-ек групи факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Василенко Ольга Володимирівна, кандидатка сільськогосподарських наук, доцентка, завідувачка кафедри екології та безпеки життєдіяльності Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Вергелес Костянтин Миколайович, проректор ЗВО з науково-педагогічної та виховної роботи Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та

суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, академік НАН ВО України, м. Вінниця, Україна

Вольвач Петро Васильович, український учений-садівник, агроеколог, історик аграрної науки, академік Української академії екологічних наук, доктор філософії в галузі біології, симиренкознавець, лауреат премій ім. Л. П. Симиренка НАН України (2012 р.) і Дмитра Нитченка (2010 р.), Кримського відділення НАН України (1993 р.), голова Всекримського товариства вчених, заслужений діяч науки і техніки АРК. Голова Кримського осередку Наукового товариства ім. Шевченка

Гладка Тамара Михайлівна (Умань, Україна), вчитель історії вищої кваліфікаційної категорії, старший вчитель, вчитель-методист Уманського ліцею № 3, м. Умань, Україна

Гнатюк Наталія Олександрівна, кандидатка біологічних наук, доцентка, доцентка кафедри екології та безпеки життєдіяльності Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Головчук Анна Андріївна, студентка 11-тм групи факультету менеджменту Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Горбова Ольга Анатоліївна, аспірантка кафедри історії та археології факультету суспільно-гуманітарних наук та права, м. Мелітополь, Україна

Губенко Вікторія Анатоліївна, краєзнавиця, м. Умань, Україна

Гурський Ігор Миколайович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Денисюк Василь Вікторович, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології Хмельницького національного університету, м. Хмельницький, Україна

Доморослий Валентин Іванович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Дука Тетяна Миколаївна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Єрей Дмитро Белей, настоятель парохії Собору Пресвятої Богородиці Української Греко-Католицької Церкви, м. Умань, Україна

Заморський Володимир Васильович, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри плодівництва і виноградарства Уманського національного університету

Заморський Ігор Володимирович, аспірант кафедри плодівництва і виноградарства Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Зерник Олена Олексіївна, студентка 41-з-ек групи факультету

плодоовочівництва, екології та захисту рослин Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Іванчук Олег Михайлович, доктор технічних наук, доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Калоянов Владімір, доктор історичних наук, Інститут досліджень населення та людини, Болгарська академія наук, Софія, Республіка Болгарія

Калоянов Владимир, доктор по история, Институт за изследване на населението и човека, БАН, София, Р България

Капелюшний Валерій Петрович, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Карасевич Анатолій Олександрович, кандидат філософських наук, професор, Заслужений працівник освіти України, член спілки Слов'янських письменників України, директор Уманської міської централізованої системи бібліотек, м. Умань, Україна

Каричковський Василь Дмитрович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри позашкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ, Україна

Каричковська Світлана Петрівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри української та іноземних мов Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Кисельов Юрій Олександрович, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського національного університету, голова Уманського осередку Наукового товариства імені Шевченка, м. Умань, Україна

Коблик Марія Станіславівна, студентка 11к-ф групи факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Кобринський Дмитро Юрійович, головний редактор журналу «Українські сади» Асоціації «Укрсадпром», м. Київ, Україна

Коваленко-Чукіна Ірина Григорівна, кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Кожухівська Раїса Борисівна, кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Кожушко Тарас Романович, викладач, викладач вищої кваліфікаційної категорії Комунального закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка, м. Умань, Україна

Кожушко Тетяна Валеріївна, викладачка кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Комісаренко Наталія Олександрівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри української та іноземних мов Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Костюк Майя Володимирівна, кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, членкиня Уманського осередку Наукового товариства імені Шевченка, м. Умань, Україна

Коцур Анатолій Петрович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Коцур Галина Георгіївна, докторка історичних наук, професорка, в. о. завідувачки кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Кравцова Ірина Віталіївна, кандидатка географічних наук, доцентка, доцентка кафедри екології та безпеки життєдіяльності Уманського національного університету, членкиня Уманського осередку Наукового товариства імені Шевченка, м. Умань, Україна

Кравчук Неля Павлівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Кретов Павло Васильович, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, соціальних та політичних наук Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького, м. Черкаси, Україна

Кретьова Олена Іванівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри слов'янської філології, зарубіжної літератури та методики навчання Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького м. Черкаси, Україна

Кримовська Софія Володимирівна, поетеса, журналіст, редактор, магістр української мови та літератури, м. Умань, Україна

Крокош Павло, доктор гуманітарних наук у галузі історії (PhD), Ад'юнкт Інституту історії, Папського Університету Івана Павла II у Кракові, м. Краків, Польща

Кулик Любов Ігорівна, студентка 11-гр групи факультету менеджменту Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Куліш Павло Лаврентійович, кандидат філософських наук, доцент, в. о. завідувача кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, Україна

Кунпан Ліліана Володимирівна, докторка філософії, викладачка-стажистка кафедри садового-паркового господарства Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Курмаз Олександра Олегівна, студентка 21-ек групи факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Лазарєв Олег Вячеславович, кандидат педагогічних наук, доктор філософії, доцент, доцент кафедри української та іноземних мов Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Литвиненко Олег Борисович, аспірант кафедри плідівництва і виноградарства Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Лозко Галина Сергіївна, докторка філософських наук, професорка, провідна наукова співробітниця НДПУ Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Матвієць Олександр Григорович, заступник Голови Наглядової ради Асоціації «Укрсадпром», кандидат сільськогосподарських наук», м. Київ, Україна

Майборода Володимир Павлович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, м. Умань, Україна

Машковська Людмила Володимирівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, завідувачка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Михайлова Наталія Василівна, провідна бібліотекарка бібліотеки Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Михайлова Ніна Степанівна, письменниця, голова Уманського літературного об'єднання «ЛітО», громадська діячка, м. Умань, Україна

Мовчан Людмила Володимирівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри української та іноземних мов Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Мостов'як Іван Іванович, перший проректор, доктор сільськогосподарських наук, професор Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Мостов'як Світлана Миколаївна, кандидатка сільськогосподарських наук, доцентка, доцентка кафедри захисту і карантину рослин Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Мотичак Єва Ігорівна, студентка 2 курсу ОС магістр філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Пасека Мирослава Олексіївна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Пахольчук Іван Степанович, кандидат історичних наук, доцент, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Т. Г. Шевченка» м. Умань, Україна

Підлипняк Ірина Юріївна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Поліщук Олена Анатоліївна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Поліщук Олена Василівна, художниця, Заслужена майстриня народної творчості України, Лауреатка Всеукраїнського конкурсу Золота «Пектораль» (2024) у номінації «Мистецтво», кандидатка педагогічних наук, м. Умань, Україна

Поліщук Тетяна Вікторівна, кандидатка сільськогосподарських наук, доцентка кафедри біології та здоров'я людини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Полюхович Анастасія Василівна, студентка 41-гр групи факультету менеджменту Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Предко Олена Іллівна, докторка філософських наук, професорка, професорка кафедри релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Ренькас Юрій Едуардович, студент 41-з-ек факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Рибчак Віталій Іванович, доктор філософії, доцент Національної Академії прикладних наук ім. Ігнація Мосціцького в Цеханові (Цеханов, Польща)

Rybchak Vitalii, Ph.D. Associate Professor National Academy of Applied Sciences Ignacy Mościcki in Ciechanów, Ciechanów, Poland

Рогова Анастасія Віталіївна, студентка 11-ек групи факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Рудий Роман Михайлович, доктор технічних наук, професор, професор кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Свищенко Марія Сергіївна, студентка 21-е групи факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Ситник Олександр Миколайович, доктор історичних наук, професор, президент «Всесвітньої наукової організації» (Швейцарія id 4428915, науковий співробітник «Міжнародне наукове товариство» (Швейцарія – id 41895161)

Sytnyk Olexander (Switzerland – id 41895161), Doctor of Historical Sciences, Professor, President «World Scientific Organization» (Switzerland id 4428915, research fellow, «International Scientific Society» (Switzerland – id 41895161)

Ситник Юлія Вікторівна, кандидатка історичних наук, старша викладачка кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету, членкиня Уманського осередку Наукового товариства імені Шевченка, м. Умань, Україна

Сонько Сергій Петрович, доктор географічних наук, професор, професор кафедри екології та безпеки життєдіяльності Уманського національного університету, член Уманського осередку Наукового товариства імені Шевченка, м. Умань, Україна

Стрелков Богдан Миколайович, студент 41-з-ек групи факультету плодощовочівництва, екології та захисту рослин Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Суліма Лариса Василівна, викладачка кафедри української та іноземних мов Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Суліменко Олександр Григорович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Житомирського національного агроекологічного університету, м. Житомир, Україна

Тимчук Світлана Володимирівна, кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Трофайла Наталія Дмитрівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Тюхтій Вікторія Олександрівна, студентка 11-м групи факультету менеджменту Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Удовенко Ірина Олександрівна, кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Фицик Ігор Дмитрович, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціальних та правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Фицик Лариса Анатоліївна, кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри всесвітньої історії та методик навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Франчук Сергій Васильович, студент 41-з-ек групи факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Фуркало Вікторія Станіславівна, кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Фуркало Володимир Ісакович, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Хіміч Марія Ігорівна, докторка філософії з наук про Землю, викладачка кафедри екології та безпеки життєдіяльності Уманського національного університету, членкиня Уманського осередку Наукового товариства імені Шевченка, м. Умань, Україна

Чекалін Олександр Петрович, провідний інженер, куратор колекції плодових рослин Ботанічного саду ім. акад. О. В. Фоміна Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Чередник Анна, лекторка-викладачка Університету прикладних наук, інституту прикладних біологічних наук та хімії, Неймеген, Нідерланди

Czerednik Anna, Lectuer-teacher University of Applied Sciences, Institute of Applied Biosciences and Chemistry, Nijmegen, Netherlands

Чучмій Ірина Іванівна, старша викладачка кафедри української та іноземних мов Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Шатохін Анатолій Миколайович, доктор соціологічних наук, професор, академік Національної Академії наук вищої освіти України та Міжнародної Академії аграрної освіти, Почесний член Соціологічної асоціації України, м. Умань, Україна

Шемякін Михайло Васильович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського національного університету, член-кореспондент Міжнародної академії екології і безпеки життєдіяльності, м. Умань, Україна

Школьний Олександр Олексійович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту Уманського національного університету, м. Умань, Україна

Наукове видання

**ФІЛОСОФІЯ САДУ І САДІВНИЦТВА В СВІТОВІЙ КУЛЬТУРІ:
ДЖЕРЕЛА ТА НОВІТНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ**

МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

14-15 ТРАВНЯ 2025 Р.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ

Видається в авторській редакції

Уманський НУ, 2025

20300, Україна, м. Умань, вул. Інститутська, 1

Тел: (04744) 46989

Email: udau@udau.edu.ua